

Beslut om partiell suspendering av EU:s 2021/22:FPM12 viseringsförenklingsavtal med Belarus

Justitiedepartementet

2021-11-02

Dokumentbeteckning

COM (2021) 612

Förslag till rådsbeslut gällande partiell suspendering av tillämpningen av avtalet mellan Europeiska unionen och republiken Belarus om förenklat utfärdande av viseringar

Sammanfattning

Den 29 september presenterade EU-kommissionen ett förslag om att suspendera delar av viseringsförenklingsavtalet med Belarus. Bakgrunden till förslaget är den negativa utvecklingen i landet, inklusive agerandet vid gränsen till EU. De föreslagna åtgärderna tar sikte på officiella belarusiska företrädare och innebär att vissa viseringsförenklingsåtgärder som stadgas i avtalet suspenderas. I praktiken innebär det att avgiftsundantaget hävs, att mer dokumentation krävs vid ansökningstillfället och att viseringar för flera inresor inte utfärdas. Regeringen ställer sig positiv till kommissionens förslag. Det är viktigt att suspenderingen tar sikte på officiella företrädare och inte drabbar den belarusiska befolkningen eller civilsamhället.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den 1 juli 2020 trädde ett avtal i kraft mellan Europeiska unionen och Belarus om förenklat utfärdande av viseringar för kortare vistelser, parallellt med ett separat avtal om återtagande av migranter. Syftet med viseringsförenklingsavtalet (VFA) är att, på basis av reciprocitet, förenkla utfärdandet av viseringar för unionsmedborgare och belarusiska medborgare för vistelser upp till 90 dagar inom en period av 180 dagar. Avtalet ska bidra

Det nu aktuella förslaget om suspendering av delar av VFA har sin bakgrund i utvecklingen i Belarus med bl.a. ökat förtryck på olika samhällsnivåer. Vidare meddelade den belarusiska regimen den 28 juni sin avsikt att suspendera återtagandavtalet med EU och ett lagförslag om detta har presenterats för det nationella parlamentet. Samtidigt har Lettland, Litauen och Polen noterat en plötslig ökning av irreguljära migranter som korsar gränsen från Belarus. Ökningen är ett resultat av att den belarusiska regimen understödjer irreguljär migration för politiska syften. EU-kommissionen anför att agerandet står i strid med de grundläggande principer om mänskliga rättigheter och EU:s demokratiska värderingar som VFA vilar på. Kommissionen presenterade därför det nu aktuella förslaget, som är det första av sitt slag, den 29 september 2021.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen föreslår att delar av EU:s VFA med Belarus ska suspenderas såvitt avser officiella belarusiska företrädare i deras yrkesutövning. Förslaget tar sikte på deltagare i officiella belarusiska delegationer samt medlemmar av nationella och regionala regeringar och andra politiska församlingar liksom domare i Författningsdomstolen och Högsta domstolen. Förslaget hindrar inte de berörda personkategorierna från att få en visering för att resa in i EU, men det upphäver de förenklningar som regleras i avtalet. Det innebär att viseringsansökningarna kommer att prövas i enlighet med EU:s viseringskodex¹ istället för VFA. Förslaget innebär att avgiftsundantaget för dessa kategorier upphävs och att mer omfattande dokumentation måste lämnas in vid ansökningstillfället. Det blir heller inte möjligt att få en multipel visering som medger flera inresor i EU.

Enligt VFA gäller viseringsfrihet för diplomater som innehar giltiga biometriska pass. Denna kategori berörs inte av kommissionens förslag.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget påverkar inte gällande svenska regler.

¹ Förordning (EG) nr 810/2009 om införande av EU:s viseringskodex.

En suspendering av VFA kan innebära ökade intäkter på grund av att avgiftsfriheten hävs för berörda personkategorier. Samtidigt kan resultatet komma att bli ett färre antal viseringsansökningar. Eftersom VFA trädde ikraft under pandemin, då möjligheterna att resa redan var begränsade, bedöms skillnaden vid en suspendering inte bli särskilt stor.

Förslaget bedöms inte medföra ytterligare kostnader på EU:s budget. Kommissionen har inte presenterat någon jämförelseanalys av förslaget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen är positiv till att EU delvis suspenderar VFA med Belarus så som kommissionen föreslår. Suspendingen bör ta sikte på officiella företrädare och inte drabba den belarusiska befolkningen eller civilsamhället. Detta ligger i linje med svenska strävanden att underlätta resande för dessa individer och att stärka de mellanfolkliga kontakterna mellan Belarus och EU.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Majoriteten av medlemsstaterna kan godkänna förslaget.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas syn är ännu inte känd.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats. Regelbundet informationsutbyte med berörda svenska myndigheter sker.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden utgörs av artikel 14(5) i VFA, samt artikel 218(9) och artikel 77.2.a i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

2021/22:FPM12

Regeringen bedömer att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. EU har exklusiv kompetens i frågor som rör Schengensamarbetet, såsom utfärdande av schengenviseringar och ingående av bilaterala avtal på viseringsområdet (se artikel 77.2 a i EU-fördraget).

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget diskuterades i viseringsgruppen i rådet den 13 oktober då majoriteten av medlemsstaterna uttryckte stöd till det. Förslaget planeras därmed antas i november 2021. I enlighet med artikel 14(5) i avtalet ska Belarus därefter underrättas om beslutet senast 48 timmar innan det träder i kraft.

4.2 Fackuttryck/termer

VFA: Visa Facilitation Agreement (Viseringsförenkling)